JULIANE KOKOTT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2010. március 25.[1]

I – Bevezetés

1. A jelen kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetben az Európai Bizottság azt kifogásolja, hogy a Portugál Köztársaság nagyobb mértékben adóztatja a külföldi illetőségű pénzintézeteknek történő kamatfizetéseket, mint a belföldi illetőségű pénzintézeteknek történő kamatfizetéseket. A határon átnyúló kamatfizetéseket a bruttó jövedelem 20%-áig terjedő mértékű forrásadó terheli. A hitelnyújtáshoz kapcsolódó újrafinanszírozási költségek beszámítása kizárt. Ezzel szemben a belföldi jogosultak kizárólag a nettó jövedelem 25%-áig terjedő mértékű nyereségadó alá tartoznak.

2. A Bizottság szerint a Portugál Köztársaság ezzel megsérti az EK-Szerződés és az Európai Gazdasági Térségről szóló 1992. május 2-i megállapodás (a továbbiakban: EGT-Megállapodás)[2] által biztosított, szolgáltatások szabad mozgását és a tőke szabad mozgását.

3. A Portugál Köztársaság elsősorban azzal érvel, hogy a Bizottság ténylegesen nem bizonyította a külföldi illetőségű pénzintézetek magasabb adóterhét. Másodlagosan arra hivatkozik, hogy a belföldi illetőségű és a külföldi illetőségű pénzintézetek nincsenek hasonló helyzetben. E tagállam szerint a külföldi illetőségű hitelezők csak korlátozott mértékben tartoznak a Portugáliában beszedett kamatok után adófizetési kötelezettség alá. A Portugál Köztársaság számára az ítélkezési gyakorlat[3] szerint a forrásállamnak csupán az adott államban gyakorolt gazdasági tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó költségeket kell figyelembe vennie. A Portugál Köztársaság szerint az újrafinanszírozási költségek ugyanakkor nem rendelhetők az egyes konkrét kölcsönökhöz. Tehát a külföldi illetőségű bankok által Portugáliában beszedett kamatokkal kapcsolatban közvetlenül felmerülő költségek megállapítása nem lehetséges.

4. A Portugál Köztársaság szerint ezzel szemben a belföldi illetőségű adóalanyok nettó jövedelme nehézség nélkül megállapítható.

1 – Eredeti nyelv: német.

2 – HL 1994. L 1., 3. o.

3 – Lásd a C-234/01. sz. Gerritse-ügyben 2003. június 12-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-5933. o.) 27. pontját; a C-346/04. sz. Conijn-ügyben 2006. július 6-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-6137. o.) 20. pontját; a C-290/04. sz. FKP Scorpio Konzertproduktionen ügyben 2006. október 3-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-9461. o.) 52. pontját; a C-345/04. sz. Centro Equestre da Lezíria Grande ügyben 2007. február 15-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-1425. o.) 23–25. pontját és a C-11/07. sz., Eckelkamp és társai ügyben 2008. szeptember 11-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-6845. o.) 50. pontját.

Mivel ezek az adóalanyok Portugáliában a teljes világjövedelmük után fizetnek adót, e jövedelemből valamennyi üzleti ráfordításukat levonhatják, anélkül hogy ezeket a ráfordításokat meghatározott jövedelemhez kellene hozzárendelniük.

5. A Bizottság a jelen eljárást irányadó eljárásnak tekinti, és abból az elvből indul ki, hogy a külföldi illetőségű bankok által beszedett kamatokat más tagállamok szintén hasonló szabályok szerint adóztatják meg, amelyek a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet által kidolgozott, a jövedelem és a vagyon adóztatásáról szóló modellegyezményt (a továbbiakban: OECD-modellegyezmény) követik.

6. A határon átnyúló osztalékfizetések adóztatásától eltérően a Bíróság közelebbről még nem foglalt állást a határon átnyúló kamatfizetések forrásállambeli adóztatását illetően. Legfeljebb a Truck Center-ügyet [4] említhetjük, amely a társult vállalkozások közötti kamatfizetéseket érinti. Ezeket a kifizetéseket időközben a 2003/49/EK irányelv [5] mentesítette a forrásadó-fizetési kötelezettség alól. A külföldi illetőségű természetes személyek részére történő kamatfizetések adóztatását szintén szabályozza a közösségi jog. [6] Ugyanakkor, a másodlagos jogban egyetlen rendelkezés sincs a másik tagállamban székhellyel rendelkező pénzintézeteknek történő kamatfizetések adóztatását illetően.

II – Jogi háttér

7. A jelen eljárás közösségi jogi hátterét a szolgáltatások szabad mozgását és a tőke szabad mozgását biztosító EK 49. és EK 56. cikk képezi. Az EGT-Megállapodás szintén hivatkozott 36. és 40. cikke lényegében megegyezik az EK-Szerződés hivatkozott rendelkezéseivel.

8. A társasági adóról szóló portugál törvénykönyv (Código do Imposto sobre o Rendimento das Pessoas colectivas, a továbbiakban: CIRC) [7] 4. §-ának (2) bekezdése értelmében a más tagállamokban letelepedett jogi személyek és az egyéb jogalanyok kizárólag a belföldön szerzett jövedelmük után

4 – A C-282/07. sz. Truck Center-ügyben 2008. december 22-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-10767. o.).

5 – A különböző tagállambeli társult vállalkozások közötti kamat- és jogdíjfizetések közös adózási rendszeréről szóló, 2003. június 3-i 2003/49/EK tanácsi irányelv (HL L 157., 49. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 380. o.).

6 – A megtakarításokból származó kamatjövedelem adóztatásáról szóló, 2003. június 3-i 2003/48/EK tanácsi irányelv (HL L 157., 38. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 369. o.).

7 – A 2005. december 7-i 211/2005. sz. törvényrendelettel módosított (Diário da República I., A. sorozat 234. sz., 2005. december 7.), 1988. november 3-i 442/B/88 sz. törvényrendelet.

adóznak. A CIRC 4. §-a (3) bekezdésének c) pontja szerint a nem adóalanyok adófizetési kötelezettség alá tartozó belföldi jövedelmébe tartoznak a belföldi illetőségű vagy belföldi székhellyel, központi ügyvezetési hellyel rendelkező adós által fizetett kamatok, illetve azok, amelyek kifizetésére az ebben a tagállamban található valamely állandó telephely köteles.

9. A CIRC 88. §-a (1) bekezdése, (3) bekezdésének b) pontja és (5) bekezdése értelmében az adó forrásadó formájában kerül kivetésre. A CIRC 80. §-a (2) bekezdése c) pontjának alkalmazásában az adó mértéke 20%. A Portugália által – Ciprus kivételével – valamennyi tagállammal, illetve – Liechtenstein kivételével – az EGT-Megállapodásban részes államokkal, a kettős adóztatás elkerülése céljából kötött kétoldalú adójogi egyezmények (a továbbiakban: CFB) előírják a forrásadó mértékének 10, 12 illetve 15%-ra való csökkentését. Az OECD-modellegyezménynek megfelelően e CFB-k előírják, hogy a külföldi illetőségű jogosult jövedelmének bruttó összege képezi a forrásadó adóalapját.

10. Ezzel szemben a belföldi illetőségű jogosultak jövedelme 25%-os általános mértékű nyereségadó alá tartozik (a CIRC 80. §-ának (1) bekezdése). Az ő esetükben azonban az adó csupán a kamatok nettó összegét sújtja, azaz az újrafinanszírozási költségeket is magában foglaló üzleti ráfordítások levonása utáni kamatokat.

III – A pert megelőző eljárás és a kereset

11. Az eljárási szabályoknak megfelelően lefolytatott pert megelőző eljárásban a Bizottság azt kifogásolta, hogy a Portugál Köztársaság nagyobb mértékben adóztatja a belföldi illetőségű adósok által a más tagállamokban vagy az EGT-Megállapodás valamely részes államában letelepedett pénzintézetek számára törlesztett jelzálogkölcsönök és egyéb típusú hitelek kamatait, mint a belföldi illetőségű pénzintézeteknek által beszedett kamatokat. Ez ellentétes az EK 49. és az EK 56. cikkel. A Bizottságot nem győzték meg a Portugál Köztársaság által előterjesztett érvek, ezért 2008. május 6-án benyújtotta a jelen keresetet, amelyben azt kéri, hogy a Bíróság:

– állapítsa meg, hogy a Portugál Köztársaság – mivel a külföldi illetőségű pénzintézeteknek történő kamatfizetéseket nagyobb mértékben adóztatta meg, mint a belföldi illetőségű pénzintézeteknek történő kamatfizetéseket, korlátozza a jelzáloghitel és egyéb típusú hitelek szolgáltatásának a más tagállamokban és az EGT-Megállapodás részes államaiban letelepedett pénzintézetek általi nyújtását – nem teljesíti az EK 49. és az EK 56. cikkből, valamint az EGT-Megállapodás 36. és 40. cikkéből eredő kötelezettségeit;

– kötelezze a Portugál Köztársaságot a költségek viselésére.

12. A Portugál Köztársaság a kereset elutasítását kéri a Bíróságtól, valamint azt, hogy a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

13. 2008. augusztus 4-i végzésében a Bíróság elnöke megengedte a Litván Köztársaság beavatkozását a Portugál Köztársaság kérelmeinek támogatása végett.

IV – Jogi elemzés

A – *Az EK 49. és az EK 56. cikk megsértésére alapított kifogás*

1. Az alkalmazandó alapszabadság

14. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azt illetően, hogy a nemzeti szabályozás egyik vagy másik szabadság körébe tartozik-e, az érintett szabályozás célját kell figyelembe venni. [8]

15. A vitás rendelkezések értelmében a külföldi jogi személyek minden jövedelmére forrásadót vetnek ki. E rendelkezések – szövegezésük értelmében – tehát vonatkoznak mind a kölcsönök kamataira, mind pedig a vállalkozások közötti egyéb tőkeáramlásokra, amelyek fő célja nem pénzügyi szolgáltatás nyújtása.

16. A Bizottság keresete azonban csupán a pénzintézetek által nyújtott kölcsönök után beszedett kamatok adóztatását célozza. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a hitelintézetek hitelnyújtási tevékenysége az EK 49. cikk szerinti szolgáltatásnak minősül. [9]

17. Kétségtelen, hogy pénzügyi szolgáltatások keretében a kölcsön összegét és a kamatokat átutalják egyik tagállamból a másikba. Ezek a határon átnyúló pénzügyi áramlatok főszabály szerint szintén pénz- és tőkeforgalmi ügyleteket képeznek. Ugyanakkor ezek csak a hitelügylet lebonyolítására szolgálnak, amely pedig lényegét tekintve szolgáltatás.

18. Az EK 56. cikk alkalmazhatóságát illetően megállapítható, hogy a vitatott nemzeti szabályozásnak a tőkemozgás és a fizetési műveletek mozgásának szabadságára gyakorolt esetleges korlátozó hatásai csak a szolgáltatásnyújtás szabadságával kapcsolatos esetleges korlátozások elkerülhetetlen

8 – A C-196/04. sz., Cadbury Schweppes és Cadbury Schweppes Overseas ügyben 2006. szeptember 12-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-7995. o.) 31–33. pontja; a C-452/04. sz. Fidium Finanz ügyben 2006. október 3-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-9521. o.) 34. és 44–49. pontja és a C-311/08. sz. SGI-ügyben 2010. január 21-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-487. o.) 25. pontja.

9 – A C-484/93. sz., Svensson és Gustavsson ügyben 1995. november 14-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-3955. o.) 11. pontja, a C-222/95. sz. Parodi-ügyben 1997. július 9-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-3899. o.) 17. pontja és a 8. lábjegyzetben hivatkozott Fidium Finanz ügyben hozott ítélet 39. pontja.

következményei lennének. Amennyiben valamely nemzeti intézkedés egyidejűleg több alapvető szabadsághoz is kapcsolódik, a Bíróság a szóban forgó intézkedést főszabály szerint a kettő közül csupán az egyik szabadságra tekintettel vizsgálja meg, ha kiderül, hogy az adott ügy körülményei között az egyik a másikhoz képest teljesen másodlagos, és ahhoz kapcsolódhat. [10]

19. Következésképpen a megtámadott rendelkezéseket kizárólag a szolgáltatások szabad mozgásának mércéjével kell vizsgálni.

20. A Fidum Finanz ügyben hozott ítéletben a Bíróság a hivatásszerűen folytatott hitelnyújtási tevékenységet szintén a szolgáltatások szabad mozgásának alkalmazási köréhez kapcsolta. Ehhez az alapszabadsághoz viszonyítva a Bíróság a csupán közvetetten érintett tőke szabad mozgását csak második helyre állította, jóllehet a Fidium Finanz mint harmadik állambeli társaság ez utóbbira nem hivatkozhatott. [11]

21. A Bizottság úgy véli, hogy ezek, a szolgáltatások szabad mozgása és a tőke szabad mozgása közötti kapcsolatra vonatkozó megállapítások csak harmadik államban székhellyel rendelkező vállalkozás esetében alkalmazandóak, jelen esetben azonban nem ez a helyzet. A Bizottság álláspontja szerint a Bíróság ki akarta zárni annak lehetőségét, hogy a tőke szabad mozgásának analóg alkalmazásával megkerüljék a szolgáltatások szabad mozgása alkalmazási körének közösségi állampolgárokra való korlátozását.

22. A Bizottság ezen álláspontjának ugyanakkor ellentmond a Bíróság számos, kizárólag Közösségen belüli tényállást érintő ítélete, amelyekben a Bíróság a különböző szabadságok közötti versengő viszonyt a Fidium Finanz ügyben hozott ítélethez hasonlóan értékelte. [12]

2. A szolgáltatások szabad mozgásának korlátozása

23. Az állandó ítélkezési gyakorlat alapján az EK 49. cikkel ellentétes minden olyan nemzeti szabályozás alkalmazása, amely a tagállamok közötti szolgáltatásnyújtást a tisztán

10 – A 8. lábjegyzetben hivatkozott Fidium Finanz ügyben hozott ítélet 34. pontja és a C-42/07. sz., Liga Portugesa de Futebol Profissional és Baw International ügyben 2009. szeptember 8-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-7633. o.) 47. pontja.

11 – A 8. lábjegyzetben hivatkozott Fidium Finanz ügyben hozott ítélet 47-49. pontja.

12 – Lásd a 8. lábjegyzetben hivatkozott Cadbury Schweppes és Cadbury Schweppes Overseas ügyben hozott ítélet 33. pontját; a C-231/05. sz. Oy AA-ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-6373. o.) 24. pontját; a C-182/02. sz. Glaxo Wellcome ügyben 2009. szeptember 17-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-8591. o.) 37. és 50. pontját és a 8. lábjegyzetben hivatkozott SGI-ügyben hozott ítélet 23. és azt követő pontjait.

egy tagállamon belüli szolgáltatásnyújtásnál nehezebbé teszi. [13]

24. Különösen akkor beszélhetünk az EK 49. cikkben tiltott korlátozások meglétéről, amikor valamely tagállamnak a határon átnyúló gazdasági tevékenységekre vonatkozó adórendelkezései kevésbé kedvezőek, mint az adott tagállam határain belül folytatott gazdasági tevékenységre vonatkozó adórendelkezései. [14]

25. Továbbá a szolgáltatásnyújtás szabadsága magában foglalja többek között minden olyan hátrányos megkülönböztetés megszüntetését, amely a szolgáltatót állampolgárságánál/honosságánál vagy annál a ténynél fogva érinti, hogy más tagállamban nyújtja szolgáltatását, mint amelyben letelepedett. [15]

26. A felek egyetértenek abban, hogy a portugál eredetű kamatjövedelmek eltérő bánásmódban részesülnek aszerint, hogy az adózó Portugáliában, valamely más tagállamban vagy az EGT-Megállapodás egyik részes államában letelepedett-e.

27. Az eltérő bánásmód tehát közvetlenül az adózó székhelyéhez kapcsolódik, amely az EK 48. cikk értelmében a társaságok esetében valamely tagállam jogrendjéhez való – a természetes személyek állampolgárságához hasonló – kapcsolódásuk meghatározását szolgálja. [16] Meg kell tehát vizsgálni az alábbiakban, hogy a vitás portugál rendelkezések tiltott hátrányos megkülönböztetést eredményeznek-e. Ez lenne a helyzet, ha a külföldi illetőségű pénzintézetek kamatjövedelmének adóztatása kevésbé kedvező lenne, mint a belföldi illetőségűek ugyanazon jövedelmének adóztatása.

28. E tekintetben a Bizottság azt állítja, hogy a Portugál Köztársaság végeredményben nagyobb mértékben adóztatja a külföldi illetőségű pénzintézetek kamatjövedelmét, mivel az ő esetükben az adó a bruttó jövedelmet sújtja, míg a belföldi illetőségűek esetében az adóalapot a nettó jövedelmek képezik. A Bizottság álláspontja szerint a bankok az európai piacon csupán csekély nyereséget érnek el, amely a közös valutának és a bankokra vonatkozó szabályok harmonizációjának köszönhetően átlátható. A különböző adóalapok tehát a Bizottság szerint a külföldi illetőségű jogosultak számottevően nagyobb mértékű adóztatásához vezet.

29. A Bizottság ezt az összefüggést egy számszerű példa segítségével magyarázza, amelyben a pénzintézet nyereségét a bruttó jövedelem 10%-ára becsüli, így tehát amint a forrásadó mértéke eléri a 10%-ot, az adózás után nem marad nyereség.

13 – A C-381/93. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1994. október 5-én hozott ítélet (EBHT 1994., I-5145. o.) 17. pontja; a C-157/99. sz., Smits és Peerbooms ügyben 2001. július 12-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-5473. o.) 61. pontja; a C-281/06. sz. Jundt-ügyben 2007. december 18-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-12231. o.) 52. pontja és a C-314/08. sz. Filipiak-ügyben 2009. november 19-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-11049. o.) 61. pontja.

14 – A 13. lábjegyzetben hivatkozott Filipiak-ügyben hozott ítélet 62. pontja

15 – Lásd különösen a C-490/04. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-6095. o.) 83. pontját és a C-546/07. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2010. január 21-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-439. o.) 39. pontját.

16 – Lásd különösen a 4. lábjegyzetben hivatkozott Truck Center ügyben hozott ítélet 32. pontját.

30. A portugál kormány vitatja, hogy a külföldi illetőségű pénzintézetek a belföldi illetőségűekhez képest kevésbé kedvező adózás alá tartoznak, és álláspontját szintén számszerű példa segítségével támasztja alá, amelyben kevésbé magas üzleti ráfordításokból – és így magasabb nyereségrátából – kiindulva érvel. A portugál kormány – a litván kormány támogatásával – ezenkívül kifogásolja, hogy a Bizottság nem bizonyította a korlátozás tényleges létezését, és hogy csupán feltételezésekre támaszkodik.

31. A következő táblázat segítségével magyarázhatjuk az adóalap és az adómérték közötti összefüggést, amely tartalmazza a Bizottság és a portugál kormány számszerű példáit is.

Bruttó kamatok	Üzleti ráfordítások	Nettó jövedelem	Külföldi illetőségű: bruttó jövedelmen alapuló adó			Belföldi illetőségű: a nettó jövedelmen alapuló 25%-os adó
			10% CFB-vel	15% CFB-vel	20% CFB nélkül	
10 000 €	0 €	10 000 €	1000 €	1500 €	2000 €	2500 €
10 000 €	1000 €	9000 €	1000 €	1500 €	2000 €	2250 €
10 000 €	2000 €	8000 €	1000 €	1500 €	2000 €	2000 €
10 000 €	3000 €	7000 €	1000 €	1500 €	2000 €	1750 €
10 000 €	4000 €	6000 €	1000 €	1500 €	2000 €	1500 €
10 000 €*	5000 €	5000 €	1000 €	1500 €	2000 €	1250 €
10 000 €	6000 €	4000 €	1000 €	1500 €	2000 €	1000 €
10 000 €	7000 €	3000 €	1000 €	1500 €	2000 €	750 €
10 000 €	8000 €	2000 €	1000 €	1500 €	2000 €	500 €
10 000 €**	9000 €	1000 €	1000 €	1500 €	2000 €	250 €
10 000 €	10 000 €	0 €	1000 €	1500 €	2000 €	0 €

* A portugál kormány példája,

** A Bizottság példája

32. A táblázat mutatja, hogy a külföldi illetőségűek esetében az üzleti ráfordítások összegének változása ellenére az adó változatlan marad, míg a belföldi illetőségűek által fizetendő adó az üzleti ráfordításokkal arányosan csökken. 10%-os adó CFB alapján való alkalmazása esetén a külföldi illetőségűek adóztatásának mértéke nagyobb, amint az üzleti ráfordítások meghaladják a bruttó jövedelem 60%-át vagy amint a nettó jövedelem nem haladja meg a bruttó jövedelem 40%-át. 15, illetve 20%-os forrásadó esetében a külföldi illetőségűek adózása kedvezőtlenebbé válik, ha az üzleti ráfordítások megegyeznek a bruttó jövedelem 40, illetve 20%-ával.

33. Amint az eljárásban félként részt vevő kormányok helyesen hangsúlyozzák, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 226. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt indított eljárás keretében a Bizottság feladata az állítólagos kötelezettségszegés fennállásának bizonyítása. A Bizottságnak kell a Bíróság elé tárnia a kötelezettségszegés fennállásának Bíróság általi ellenőrzéséhez szükséges adatokat, anélkül hogy bármiféle vélelemre támaszkodna. [17]

34. A tárgyalás során a Bizottság kiemelte, hogy bizonyította a külföldi illetőségűekkel való kedvezőtlenebb bánásmódot a belföldi illetőségűekhez képest, hiszen ők nem vonhatják le adóalapjukból az üzleti ráfordításokat.

17 – A C-62/89. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1990. március 20-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-925. o.) 37. pontja; a C-341/02. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2005. április 14-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-2733. o.) 35. pontja és a C-401/06. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2007. december 6-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-10609. o.) 27. pontja.

A Bizottság álláspontja szerint az alperes állam feladata annak megindokolása, hogy – az alacsonyabb adómértéket figyelembe véve – e különbség végeredményben nem vezet a külföldi illetőségűek magasabb adóztatásához.

35. Azonban a Bizottság félreérti a bizonyítási kötelezettség és a bizonyítási teher megoszlását. Felperesi minőségében az ő feladata felsorakoztatni valamennyi tényt, amely meggyőző módon alátámasztja a keresetben megfogalmazott kötelezettségszegésre vonatkozó kifogást. A Bizottság nem annak megállapítását kérte a Bíróságtól, hogy a Portugál Köztársaság az eltérő adóalap meghatározásával követett el kötelezettségszegést. Ezzel szemben azt kifogásolja, hogy a Portugál Köztársaság nagyobb mértékben adóztatja a külföldi illetőségűeknek történő kamatfizetéseket, mint a belföldi illetőségűeknek történő kamatfizetéseket. Fel kell tehát sorakoztatnia, és bizonyítania kell azokat a tényeket, amelyek megalapozzák ezt a kifogást.

36. Amint a 31. pontban szereplő táblázat mutatja, az adóteher összege két tényezőtől függ, azaz az adómértéktől és az adóalaptól. A külföldi illetőségű pénzintézeteknek fizetett kamatok adójának mértéke kétségtelenül alacsonyabb, mint a társasági adó általános mértéke, amely alá a belföldi illetőségűek által beszedett kamatok vannak vetve. A határon átnyúló kamatfizetésekre kivetett forrásadó adóalapja ezzel szemben sokkal szélesebb,

mivel az nem csökkenthető az üzleti ráfordítások levonásával.

37. Annak eldöntése, hogy ez a körülmény kisebb adómérték alkalmazása ellenére a más tagállamban székhellyel rendelkező pénzintézetek jelentősebb adóztatásához vezet-e, a belföldi illetőségű pénzintézetek – mint összehasonlítási csoport – adóalapjának tényleges terjedelmétől függ. A külföldi illetőségű kamatjogosultak adóalapjától eltérően ez az érték a bruttó jövedelemhez viszonyított üzleti ráfordítások összegének függvényében változik. A kötelezettségszegés csak akkor állapítható meg, ha a belföldi illetőségűek adóalapját olyan mértékben csökkenti az üzleti ráfordítások levonása, hogy magasabb adómérték ellenére az erre az adóalapra kivetett adó alacsonyabb, mint a bruttó kamatjövedelemre kivetett forrásadó.

38. Az adóalap terjedelmét illetően a Bizottság azt állította, hogy a belső piacon lévő versenyhelyzet miatt a bankok nyereségrátája a legjobb esetben eléri azt a nagyságrendet, amelyen számszerű példája alapul (a bruttó jövedelem 10%-a). Ha ez igaz volna, a kamatfizetésekre alkalmazandó alacsonyabb adómérték nem bizonyulna elegendőnek, hogy a külföldi illetőségű pénzintézetek számára kompenzálja az üzleti ráfordítások levonása lehetőségének kizárásából fakadó hátrányt. A forrásadó így felemésztené a nyereség egészét, és eleve megfosztaná értelmétől a határon átnyúló hitelügyleteket. [18]

39. A portugál kormány vitatja ezt az állítást. Az igaz, hogy az ő számszerű példája nem eléggé konkrét, mivel az az újrafinanszírozási költségeken alapszik, amely csupán CFB szerinti kedvezőbb adómérték alkalmazása esetén zárja ki a külföldi illetőségű bankokkal való kedvezőtlenebb bánásmódot. [19] Mindamellett ebben a példában a portugál kormány nem fogadja el, hogy a várható újrafinanszírozási költségek ténylegesen abban a nagyságrendben helyezkednek el, amelyre ő maga alapozott. A példa inkább csak annak illusztrálására szolgál, hogy a fiktív paraméterek megváltoztatásával különböző eredményeket kapunk.

40. Tekintve, hogy állításait vitatják, a Bizottságnak kézzelfogható bizonyítékokat kellett volna bemutatnia a portugál hitelintézetek bruttó kamatjövedelemei és üzleti ráfordításai közötti tényleges kapcsolatot illetően. A Bizottság azonban az eljárás teljes időtartama alatt, beleértve a tárgyalást is, csupán számszerű hipotézisekre alapozott. Még ha a Bizottságnak nem is kell bizonyítania, hogy a külföldi illetőségűek által fizetett adó minden esetben magasabb, mint a belföldi illetőségűek által fizetett, [20] azt azonban bizonyítania kell, hogy a kötelezettségszegés ténylegesen

18 – Lásd a jelen indítvány 31. pontjában szereplő táblázatot.

19 – Lásd a jelen indítvány 31. pontjában szereplő táblázat 6. sorát.

20 – Lásd ebben az értelemben a C-406/07. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2009. április 23-án hozott ítélet 27. pontját.

fennállhat. Feltételezései elfogadhatóságának alátámasztására bemutathatott volna például statisztikai adatokat vagy a banki hitelek kamatszintjére, illetve az újrafinanszírozási feltételekre vonatkozó adatokat.

41. Mivel a Bizottság e tekintetben nem mutatott be semmilyen adatot, a külföldi illetőségű jogosultaknak történő kamatfizetések magasabb adóztatása tényekkel alá nem támasztott puszta feltételezés marad. A Bizottság tehát nem bizonyította az állítólagos kötelezettségszegést.

42. Szintén elképzelhető a kötelezettségszegés más érvre való alapozása.

43. Az újrafinanszírozási költségek konkrét összegétől függetlenül a portugál szabályok ténylegesen nehezebbé teszik a más tagállamban székhellyel rendelkező hitelintézetek számára a belföldi intézetekkel való versengést és a portugál piacra való belépést.

44. Ha változatlan újrafinanszírozási költség ellenére egy másik tagállambeli bank azért, hogy ügyfeleket szerezzen Portugáliában, csökkenti a kamatlábat, és elfogadja a kisebb mértékű nyereséget, a Portugáliában fizetendő adó nem a nyereségráta csökkenésével arányosan mérséklődik, hanem kizárólag a kamatok csökkentett bruttó összegével arányosan. A nyereségre vonatkozó adóteher növekszik.

45. A belföldi illetőségű vállalkozások ezzel szemben csak a nettó jövedelmük alapján fizetnek adót. Ha a nyereségük csökken, az adó arányosan mérséklődik. A nyereség utáni adózás tehát változatlan marad. Végső soron a külföldi bankoknak rendkívül nehéz a nemzeti bankokkal versenyezni az árak szintjén, mivel egy bizonyos nyereségráta alatt a határon átnyúló kamatfizetések után jelentősebb adóteher terheli őket, mint amely a belföldi illetőségűeket terheli azonos jövedelmük után. [21]

46. Másképpen megfogalmazva: a veszteségek elkerülése érdekében a külföldi bankoknak legalább a forrásadóval egyező nyereséget kell elérniük. A portugál bankok azonban még alacsonyabb ár felszámítása esetén is számolhatnak adózás utáni nyereséggel.

47. Ugyanakkor a Bizottság ezt a jelenséget nem kifogásolta. Következésképpen, a Portugál Köztársaság nem tudott megfelelően védekezni a külföldi pénzintézetek piacra

21 – Lásd e tekintetben a C-442/02. sz. CaixaBank France ügyben 2004. október 5-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-8961. o.) 12. és 13. pontját, ahol a Bíróság szintén piacralépési korlátnak tekintette a látra szóló betétszámlák utáni kamatfizetés tilalmát.

lépésének akadályozása tárgyában felhozott kifogás ellen. A jelen ügyben tehát a kötelezettségszegés megállapítása nem alapulhat ezen a szemponton.

48. El kell tehát utasítani a keresetet abban a részében, amely az EK 49. cikk megsértésére vonatkozik, mivel a Bizottság nem bizonyította kellőképpen, hogy a Portugál Köztársaság végeredményben nagyobb mértékben adóztatja a más tagállamban székhellyel rendelkező pénzintézeteknek történő kamatfizetést, mint az azoknak a pénzintézeteknek történő kamatfizetést, amelyeknek a székhelye Portugáliában található.

B – *Az EGT-Megállapodás 36. és 40. cikkének megsértésére alapított kifogás*

49. A Bíróság már megállapította, hogy az EGT-Megállapodás 36. cikke, illetve az EK 49. cikk által nyújtott garanciák megegyeznek, és azokat egységesen kell értelmezni. [22] A Bíróság ugyanezt a megállapítást tette az EGT-Megállapodás 40. cikke és az EK 56. cikk vonatkozásában. [23] Az EK-Szerződés rendelkezéseinek megsértésére vonatkozóan elfogadott gondolatmenet tehát, analógia útján, alkalmazandó a 36. és 40. cikkre is. [24]

50. A jövedelmek és az üzleti ráfordítások összegére vonatkozó ténybeli elemek hiányában a Bizottság szintén nem tudta bizonyítani az EGT-Megállapodás valamely részes államában székhellyel rendelkező pénzintézeteknek történő kamatfizetések nagyobb mértékű adóztatását.

C – *Közbenső következtetés*

51. Végül meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem bizonyította az EK 49. cikk és az EGT-Megállapodás 36. cikkében biztosított szolgáltatások szabad mozgásának megsértését, amely az egyedüli kritérium, amelynek szempontjából a vitás tények értékelendőek. A keresetet tehát teljes egészében el kell utasítani.

22 – A C-522/04. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2007. július 5-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-5701. o.) 44. és 45. pontja.

23 – A C-540/07. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2009. november 19-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-10983. o.) 56. és azt követő pontjai.

24 – Ugyanakkor különbség adódhat akkor, ha az adóhatóságok közötti információcsere meghatározó, mivel az 1992. február 25-i 92/12/EGK tanácsi irányelvvel (HL L 76., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 179. o.) módosított, a közvetlen adóztatás területén a tagállamok illetékes hatóságainak kölcsönös segítségnyújtásáról szóló, 1977. december 19-i 77/799/EGK tanácsi irányelv (HL L 336., 15. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 63. o.) nem alkalmazandó az EGT-Megállapodás részes államaiban (lásd a 23. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítélet 70. és azt követő pontjait, valamint a hivatkozott ügyben 2009. július 16-án ismertetett indítványom 74. és azt követő pontjait).

52. E tekintetben ugyanakkor kétségtelen, hogy a külföldi illetőségű pénzintézetek által beszedett kamatok adóztatásának működése jelentősen akadályozhatja a szolgáltatások szabad mozgását, amennyiben a Bizottság újrafinanszírozási költségek összegére vonatkozó feltételezései helyesek.

53. A jelen körülmények között nem lehet állást foglalni azon központi kérdést illetően, hogy a külföldi illetőségű pénzintézetek potenciálisan jelentős mértékben magasabb, sőt, korlátozó adóterhe igazolható-e azzal a ténnyel, hogy ezek az intézetek az újrafinanszírozási költségeket illetően nincsenek a belföldi illetőségű pénzintézetekkel hasonló helyzetben.

54. Annak kérdése, hogy a külföldi illetőségűek költségei csak abban az esetben állnak közvetlen gazdasági kapcsolatban [25] a fogadó tagállamban keletkező jövedelmeikkel, ha ezek a költségek *egyéniesíthető módon* e jövedelmeiknek tudhatóak be, többek között szintén nyitva marad. Ez utóbbi esetben emellett az az összetett kérdés is felmerül, hogy a banki tevékenység sajátosságaira tekintettel a gyakorlatban hogyan kellene meghatározni ezeket az arányos költségeket.

V – Költségek

55. Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Bizottságot – mivel pervesztes lett – a Portugál Köztársaság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére. Az eljárási szabályzat 69. cikkének 4. §-a alapján az eljárásba beavatkozó tagállamok maguk viselik saját költségeiket.

25 – Lásd e tekintetben a 3. lábjegyzetben hivatkozott Gerritse-ügyben hozott ítélet 27. pontját és a 3. lábjegyzetben hivatkozott Centro Equestre da Lezíria Grande ügyben hozott ítélet 23. és 25. pontját.

VI – Végkövetkeztetések

56. Azt javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen határozzon:

„1. A Bíróság a keresetet elutasítja.

2. Az Európai Bizottság viseli az eljárás költségeit, a Litván Köztársaság költségeinek kivételével.

3. ”A Litván Köztársaság maga viseli saját költségeit.